

Наша реч

*Јануар 2023.
бр. 20
Празнични број*

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:

ЈЕЛЕНА ДРАГОВИЋ

Садржај:

Уводна реч	3
Крсне славе	4
О празницима из угла психолога	8
Стиже нам Нова година!	13
Еколошка јелка	17
Бајрам	19
Из пера наших ученика... ..	21
Наша реч интервју: Професор историје Владимир Церовац	28
Божихна чаролија!	31
Овако је говорио Свети Сава	35
Новогодишњи украси (фото-репортажа)	37
English corner: Ноћ вештица (Halloween)	44

Драги наши читаоци,

Зимски период у којем смо тренутно је сваке године уједно и празнични, јер обилује бројним прославама којима се радујемо и редовно их обележавамо. То је прилика да проведемо више времена са својим најдражима, да се присетимо шта нам је у животу најважније и да кренемо у неке нове почетке. На овим страницама сазнаћете на који начин се прослављају поједини празници, колико нам они значе, шта је током њиховог обележавања посебно и јединствено, о њиховом историјату и духовној димензији, али и зашто су важан део наше културе и традиције. Верујем да ће свако од вас у нашим прилозима пронаћи бар део своје празничне чаролије.

Уживајте!

Посебну захвалност дугујемо колегиницама и колегама који су својим прилозима помогли да овај број школског часописа буде још садржајнији и квалитетнији, а то су:

- **Милка Судимац, психолог;**
- **Славица Гвоздић, професорка биологије;**
- **Борка Вујичин, професорка српског језика и књижевности;**
- **Љиљана Шарац, професорка српског језика и књижевности;**
- **Владимир Церовац, професор историје;**
- **Сандра Бацић, професорка енглеског језика.**

Крсне славе

СВЕТА ПЕТКА

Прослава крсне славе, крсног имена прастари је обичај који је данас веома раширен и поштован у нашем народу. Моја породица и ја као крсну славу прослављамо Свету Петку 27. октобра.

Света Петка је, поред породичне славе, и заштитница женама које су сиромашне или тешко болесне и веома често се слави код Срба.

У мојој породици постоје устаљени обичаји које поштујемо током обележавања крсне славе. Дан пре славе правимо славски колач и припремамо жито. Сутрадан, на сам дан славе, сечемо колач пре поднева. Најчешће то радимо брат и ја – сипамо вино на колач, сечемо га и изговарамо Оченаш, упалимо свећу. Након тога жељно ишчекујемо госте и радујемо им се.

Мени прослава крсне славе значи много, јер се она у мојој породици слави генерацијама уназад. Чини ми се да настављајући ту традицију чувамо везе са нашим прецима и сматрам да је то веома важно.

Николина Милетић 5/2

МИТРОВДАН

Митровдан или, пуним називом, Свети Димитрије Великомученик слави се 8. новембра по новом календару.

Слава је почела да се слави од када је Димитрије страдао због ширења хришћанства – зато се и зове Великомученик. У српском народу Митровдан је једна од већих слава, по томе колико људи је слави.

За Митровдан се везује доста занимљивих обичаја и веровања. Сматра се да за Митровдан и Ђурђевдан треба бити код куће, јер кажу да ко тада не буде код куће целе године ће ноћивати по туђим кућама. По временским приликама на Митровдан људи су претпостављали каква ће бити предстојећа зима – ако пада снег, народ каже „да Димитрије

долази на белом коњу”; ако је облачно, чека нас топла зима; ако је ведро, народ каже да ће бити оштра зима.

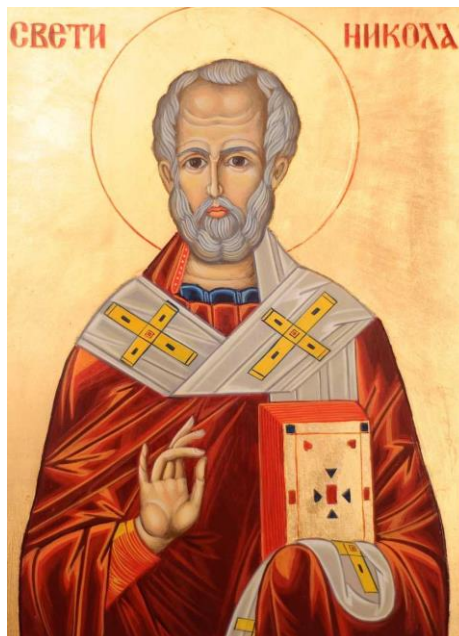
Крсне славе су дубоко укорене у традицију и културу српског народа, па се повезују и са значајним историјским догађајима и околностима. На Митровдан су се чак и хајдуци растајали због почетка хладног времена и одлазили да презиме код својих јатака, а опет би се састајали о Ђурђевдану – зато је у нашем народу сачувана изрека „Ђурђев данак, хајдучки састанак; Митров данак, хајдучки растанак.”

Славе се у различитим породицама прослављају на различите начине. У мом дому славимо тако што прво ујутру идемо у цркву, а када се вратимо сви заједно палимо свећу и дочекујемо госте. Нека деца воле своју славу само зато што тог дана не морају да иду у школу, али ја је волим јер смо тада сви заједно код куће у кругу породице и увек се лепо забавимо.

Ђурђа Јеремић 5/2

НИКОЉДАН

Никољдан је празник Српске православне цркве, који се слави 19. децембра по грегоријанском календару (тј. 6. децембра по јулијанском календару) и посвећен је Светом Николи. Празник Никољдан је у црквеном календару уписан црвеним словима као: Свети Николај, архиепископ мирликијски Чудотворац – Никољдан.

Никољдан је најчешћа крсна слава код Срба – наши људи то сликовито описују, говорећи да тог дана „половина Србије слави, а друга половина иде на славу.“ Празник Светог Николе спада у један од највећих храмовних и породичних празника у српском народу, а сам светац је заштитник путника, морепловаца, морнара, лађара, рибара, воденичара, трговаца, пекара, стрелаца, сиротиње, деце и студената.

У никољданским обредима избијају црте свеца као родовског и породичног покровитеља (мушки празници „светац“, „оброк“, „намесник“, „служба“), покровитеља стасалих девојака (обичај жртвовања цвећа и поклона икони Св. Николе).

Ја славу прослављам тако што са мамом испечем славски колач, а тата и брат пеку рибу. Сви се окупљамо, долази нам фамилија и пријатељи. Ја постављам сто, а мама предјело и јело. Окренемо колач наопако, у средину сипамо мало вина и сечемо колач. Запалимо свећу и три пута кружимо кандилом око ње. Сви станемо у врсту и брат прође три пута испред нас и ми се три пута прекрстимо; после се прекрстимо три пута и дотакнемо рукама под. Након тога сви узмемо по мало колача да пробамо и седнемо да једемо.

Ја волим прославу крсне славе у својој кућу, јер она увек прође уз музику и весеље. Најдраже ми је што је то одличан повод да сви будемо на окупу и дружимо се једни са другима.

Јелена Станковић 5/2

О празницима из угла психолога

Поштовани читаоци, да ли сте икада размишљали шта се налази иза речи празник? А зашто се дочекује нова година? И зашто се то ради баш 31. децембра? Ево неких размишљања на те теме и чињеница о њима.

Историјат прослављања празника

Долазак нове године свакако се обележава као празник смене старог и почетак новог периода. Међутим, не постоји астрономски или било који догађај у природи који би могао да се веже за **дочек Нове године 1. јануара!** Овај датум су људи изабрали као почетак.

„Најлуђа ноћ” која се, додуше у различита времена, слави широм наше планете, уједно је и **најстарији празник у свету**. Према историјским записима, Нову годину су међу првима почели да славе древни Вавилонци. Историјско је питање, међутим, када почиње нова година. Има логике да то буде на дан **зимске краткодневице**, јер после тога обданица постаје све дужа а ноћ све краћа. Тако су радили Хелени и Стари Словени. Али Вавилонци и, у почетку, Римљани, Нову годину су славили негде око **пролећне равнодневице**, у марту, што је исто на месту, јер је то доба када природа почиње да оживљава а дани постају дужи од ноћи. Асирци су опет сматрали да се године мењају у септембру, онда када прође јесења равнодневица. У сваком случају, сви су пратили астрономске појаве од значаја за живи свет на Земљи, што је по нама много логичнији избор за почетак нове године као „симбола почетка новог живота и нових нада за будућност” (значење које се задржало све до данашњих дана), него 1. јануар.

Већина развијених земаља прихватила је рачунање времена по грегоријанском календару и почетак нове године рачуна од 1. јануара, али није свуда тако. У разним културама долазак нове године пада у друго време, што је случај са кинеском, јеврејском, исламском и православном (јулијанском) новом годином, између осталих.

Оно што је најлепше и најзанимљивије је **разноликост начина прослављања доласка „нових дана”** (како у Персији зову Нову годину), али иза свих њих стоје жеље за достизањем универзалних вредности и квалитета (кроз разне симболе – снаге у Кини, доброте на Тајланду, светлости у Индији), као и изражавање поштовања (на Тајланду), самоиспитивања, искупљења и опраштања другима (код Јевреја) и слично.

Утицај празника на ментално здравље

Празнике, а посебно новогодишње, очекујемо као време за одмор, провод или остваривање дуго одлаганих сусрета. Међутим, **празници имају и позитивне и негативне аспекте**. С једне стране су окупљање породице, време даривања, топла атмосфера, а са друге немогућност виђања породице, усамљеност, финансијско оптерећење, очекивања и планови. Како показују бројне психолошке студије, празници су све чешће и за све више људи извор стреса и окидач депресивних осећања, а све мање дани испуњени задовољством, радошћу и опуштањем.

„Аутомат”, Едвард Хопер, 1927.

Уколико нас не повуче незадовољство собом и стварима око себе и доживљај да смо неуспешни и губитници јер у протеклој години нисмо постигли шта смо желели, лако можемо упасти у другу замку – свеопшту новогодишњу еуфорију пред и у току „најлуђе ноћи”. Последица је – стрес, када и најиздржљивије сустиже исцрпљеност, умор, безвољност, проблеми са спавањем и апатија.

Окидачи за **празничну депресију** могу бити односи међу члановима породице, повећани материјални трошкови и појачани физички напори у време празновања. Такође, нови почетак нам даје наду да можемо променити живот из корена помоћу новогодишњих одлука и зато на крају старе и на почетку нове године имамо пуно очекивања и планова.

Када не успемо да остваримо своја очекивања у нереалистичном року који смо замислили, долази до разочарања, нарушене личне вредности, пада самопоуздања, а понекад и целокупне слике о себи.

Прва помоћ! Када схватимо шта нас посебно чини напетим, лакше можемо решити конкретни проблем. Треба размислити да ли нас узнемирују спољашњи узроци празничног стреса који се односе на празничне забаве, куповину, породичне вечере или путовања или су то унутрашњи узроци као што су сопствена очекивања, притисак који вршимо на себе да се забављамо или чак високи стандарди у украшавању куће за ту прилику.

Друштвене мреже су данас такође међу главним узрочницима стреса повезаног с празницима. Код оних који се осећају изоловано, усамљено или тужно током празника, интеракције на друштвеним мрежама могу појачати та осећања. Постови, фотографије и видео-записи (виртуалних) пријатеља са Фејсбука или Инстаграма који приказују своје празничне свечаности могу побудити осећај зависти, стида и губитка, као и потребу за поређењем. Упоређивање са другима нарушава самопоуздање и емоционално благостање, јер се поредимо са људима за које верујемо да су бољи од нас. Зато, да не бисте упоређивали и очајавали, направите за време празника паузу на друштвеним мрежама!

Деца изложена стресу

Дечији психолози сматрају да је оно што је деци најпотребније у сезони празника **опуштено време испуњено љубављу у оквиру породице, реалистичка очекивања о поклонима и поуздана породична традиција.**

Иако су празници стресни за већину породица, то може бити израженије код деце која живе са једним родитељем или усвојитељима. Породична традиција децу из раздвојених породица може навести да се сећају времена када су родитељи још били заједно, посебно ако су промене до којих је дошло, релативно, свеже. Ново породично окружење може подразумевати за децу празничне прославе у више различитих кућа, са драгим људима који су раније били заједно. Зато, да би се овај стрес лакше превазишао, било би добро припремити дете на различитости породичних средина у које одлази и проводи део празника; ако се праве планови за поклоне и украшавање, треба га охрабрити да одабере ситницу за све чланове породице. Детету ће бити лакше ако је у контакту и размењује искуства са другом децом која потичу из породица са сличном проблематиком, јер ће доживети да није једино коме се то дешава и осећаће се мање усамљено. Најчешће је потребно извесно време после празника да се деца врате у дневну рутину.

Духовна димензија празника

Осврнимо се на крају и на празновање Божића, кроз истраживање Михаела Муца, професора на Универзитету „Георг Аугуст“ у Гетингену, у Немачкој, у коме је истраживао да ли се људи у ово време осећају боље или горе.

Михаел Муц каже: „На основу репрезентативних анкета можемо констатовати да се људи у предбожићно време не осећају тако добро као у другим периодима године. Људи наводе, на пример, да чешће доживљавају негативне емоције, да су исцрпљени, нервозни, тужни или усамљени, а осим тога су принципијелно мање задовољни својим животом... Представа о Божићу када окружени породицом сталожено и мирно уживамо у празницима... делом је у супротности са свим оним што се дешава у предбожићно време. Када помислимо на гужве у пешачким зонама, на потрошњу којој се људи предају у то време, онда је уочљива разлика. Наши подаци и студије показују да та нервоза и гужва одређују предбожићно време... Међутим, у нашој анализи идентификовали смо једну друштвену групу која се издваја из општег тренда смањеног осећања задовољства сопственим животом у предбожићно време. То су религиозни хришћани, они верници који себе процењују као веома религиозне. Они се пред Божић не осећају лошије. Вероватно због тога јер имају јаснију **свест о верској позадини празника**, па се Божић друкчије слави. Много сталоженије, са окренутошћу према унутрашњем доживљају, мање материјалистички и мање оријентисано према потрошњи. То би могли бити разлози који доводе до разлике.”

Ово би у сваком случају могло да се односи и на наше просторе, не само на Запад. И у нашој средини многи који обележавају Божић то чине више због породичне традиције припадности хришћанству, а не из заиста религиозних разлога. С тим што су оваква негативна осећања која западњаци имају око Божића у нашој средини више везана за дочек Нове године, с обзиром на различит значај који ови празници уживају у наведеним срединама.

Наша празнична порука

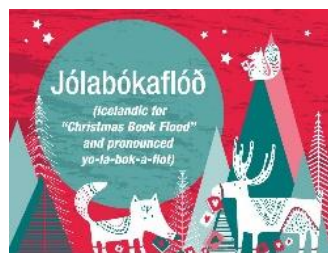
После овог калеидоскопа култура, обичаја и веровања, вратимо се речи **празник**. Да ли ће нам празник бити празнина – плодна, јер смо се растеретили старих и/или лоших садржаја и (поново) постали проточни за нова, чиста, светла искуства или ће то време бити празнина, пустош, у којој нисмо повезани ни са собом ни са ближњима јер смо ум и тело затрпали материјалним стварима и жељама, зависи искључиво од нас самих. Зато, улажимо непрекидно труд у враћању себи и суштинским вредностима нашег постојања – лепоти душе и доброты као њеној највишој вредности.

Препоруке

Филмска интернет енциклопедија, сајт ИМДБ, саставио је листу најбољих божићних филмова свих времена према оцени гледалаца. Корисници ове базе оцењивали су остварења која спадају у категорију „празничних филмова” (чак и ако тематиком не обрађују тему Божића), а у обзир су узети само филмови који су оцењени више од 1000 пута. Према том гласању, убедљиво први на листи са титулом најбољег божићног филма свих времена је остварење „Диван живот” (It's a Wonderful life), амерички филм из 1946. године, чија је оцена 8,6. Заснован је на краткој причи „Највећи дар” Филипа ван Дорена Стерна.

Дар о коме је реч је живот. Режицер: Франк Капра Награде: Златни глобус за најбољу режију играног филма. Овде можете да погледате један инсерт из филма <https://www.youtube.com/watch?v=9h39W2f18u0>

Ево и једне препоруке за будуће божићно и новогодишње даривање. Док се на Исланду све продавнице затварају у 18 часова, књижаре су отворене до 22 часа, неке чак и до поноћи. Код њих је обичај даривања књига на Бадње вече, након чега остатак празника Исланђани проведу у миру и ноћном читању, најчешће уз шољу топле чоколаде. „Јолабокафлод” (Божићне поплаве књига) је период када се прода највећи број књига. Исланд је такође и земља у којој се највише купују књиге, у просеку осам годишње по становнику. Оно што је најлепше у свему јесте што и деца много читају, што повећава њихов број опажања у минути и развија многе друге способности.

Аутор текста:

Милка Судимац

Стиже
нам Нова
година!

О Новој години

Нова година је дан када по свим календарима датумски почиње нови циклус, тј. први дан у следећој години. Прославља се као празник.

Скоро у свим земљама прихваћено је рачунање времена по грегоријанском календару. Многи народи прослављају Нову годину у пролеће или јесен. У хришћанским срединама 1. јануар је познат и као дан када је Исус Христос обрезан. Црквена Нова година се слави 1. септембра, као дан почетка литургијског циклуса код православца.

Поред „обичне“ Нове године, у нашој земљи се 14. јануара слави Српска нова година, позната и као Православна нова година. Осим у Србији, она се прославља и у Русији, Грузији, Црној Гори и другим земљама у којима има становништва православне вероисповести.

У мојој породици Нову годину прослављамо код куће, уз музику и окићену новогодишњу јелку, сваке ноћи до после поноћи и са осмесима на лицима. Такође, за Нову годину отварамо поклоне и моја мама увек спрема колачиће. Кићење јелке је један од мојих омиљених новогодишњих обичаја, јер мислим да најбоље дочарава чаролију тих празничних дана.

У овом периоду, за време Нове године и Божића, актуелан је Божић Бата или Деда Мраз. Деда Мразово одело, које је црвене боје, представља одело Светог Николе, односно први „Деда Мраз“ је био Свети Никола. Док сам била мала, до своје девете године, веровала сам у Деда Мраза. Било ми је логично да увек буде обучен у црвено, јер ме је та боја асоцирала на срећу и радост. Прижељкивала сам које поклоне да ми Деда Мраз донесе и мојим родитељима је увек успевало да купе баш оне које сам желела – било је тешко открити да их није донео прави Деда Мраз.

Нова година је период испуњен добрим расположењем и најлепшим жељама, али нам даје и могућност за нови почетак. Остављамо за собом један период и можемо себи поставити нове циљеве, али и исправити грешке које смо направили у „старој“ години.

Сара Антонијевић 7/2

Новогодишње жеље и честитке

Сваки човек на Земљи има жеље. Када кажеш реч „ЖЕЉА”, углавном људи помисле на материјалне ствари које прижељкујемо, али моје жеље нису такве.

ЖЕЛИМ ДА ВИШЕ НЕ БУДЕ РАТА.

ХТЕЛА БИХ ДА СВА ДЕЦА ИМАЈУ КРОВ НАД ГЛАВОМ И ДА НЕ БУДУ ГЛАДНА.

БИЛО БИ ДИВНО ДА СЕ ПРОНАЂЕ ЛЕК ЗА СВЕ БОЛЕСТИ.

ЖЕЛИМ ДА СВА ДЕЦА ИМАЈУ МОГУЋНОСТ ДА СЕ ШКОЛУЈУ И ДА ПОСТАНУ ОНО ШТО СУ ЗАМИСЛИЛИ.

Наравно, као и сва деца, и ја верујем у Деда Мраза. Била сам вредна и послушна ове године, па се надам да ће ме обрадовати неким поклоном. Свака пажња нам измами осмех на лице, а то је увек највеће богатство.

Маша Младеновић 5/4

Нова година је прилика за нове почетке и повод да што више времена проведемо са онима који су нам најдражи.

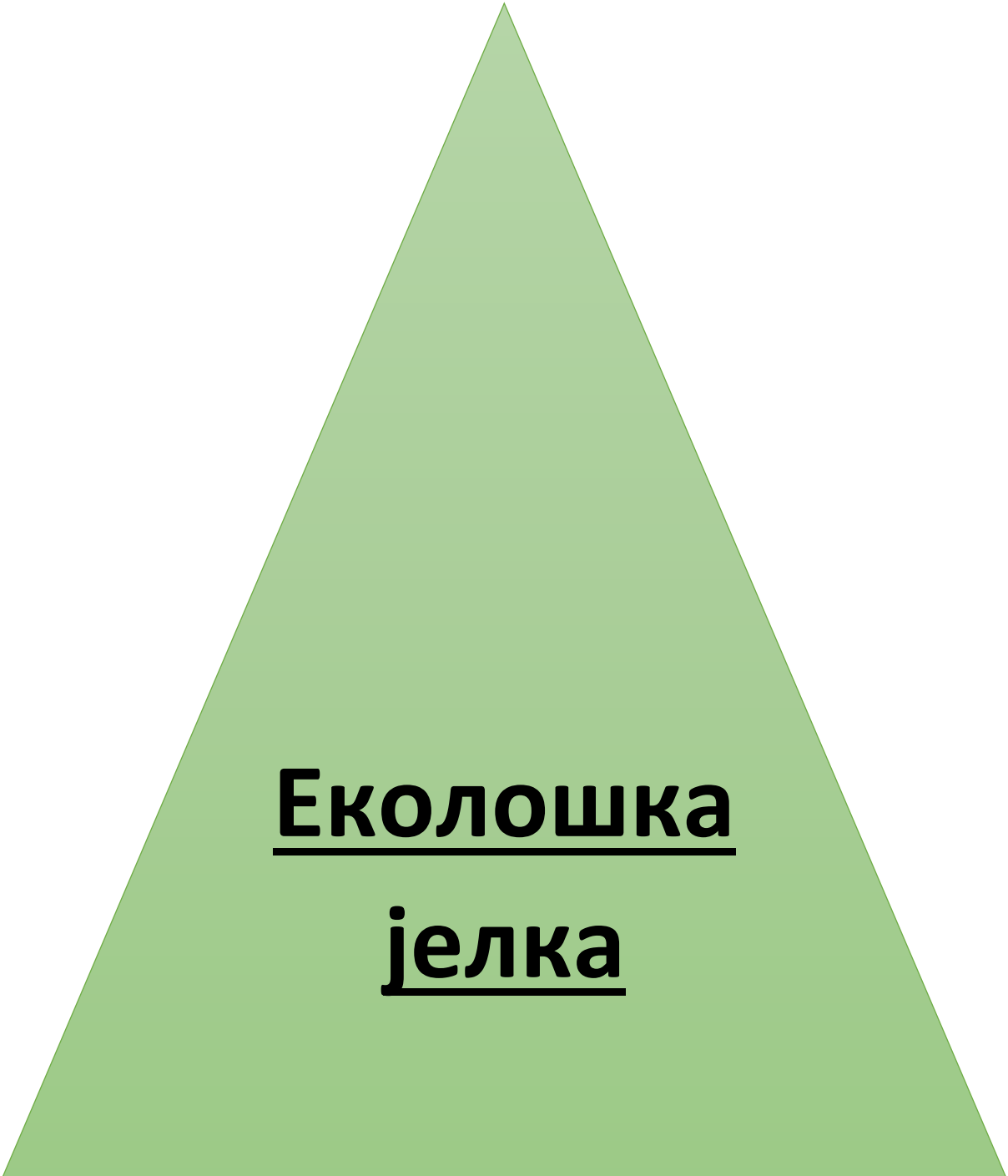
Новогодишња атмосфера је увек прелепа и пријатна, јер је испуњена смехом, љубављу и срећом.

Нова година је и повод да се присетимо свих дивних успомена које остављамо за собом и пожелимо да нам следећа година донесе још више радости и успеха.

ИСПРАТИМО СТАРУ ГОДИНУ НА ПРАВИ НАЧИН И ДОЧЕКАЈМО НОВУ СА ОСМЕХОМ НА ЛИЦИМ И СЈАЈЕМ ЗВЕЗДА У ОЧИМА, ЈЕР ТО ЈЕ НАЈБОЉИ НАЧИН ДА ГЛЕДАМО У БУДУЋНОСТ!

Јања Вучић 6/1

Еколошка
јелка

У току месеца децембра 2022. године, наставнице биологије Јелена Ђирковић и Славица Гвоздић организовале су, са ученицима од 5. до 8. разреда, израду еколошких новогодишњих украса.

Заинтересовани ученици су имали задатак, уз малу помоћ наставница, да укључе своју машту и креативност и да направе новогодишње украсе по својој жељи, користећи само приручне материјале које имају код своје куће и који би можда били бачени. Ученици су својим радовима доказали да се уз мало маште и љубави, потпуно бесплатно, могу добити дивни новогодишњи украси, а истовремено су показали и висок ниво еколошке свести.

Резултат ове наше акције је новогодишња јелка, такође направљена, која је украсила кабинет за биологију.

Бајрам

Пре три године, када сам био код деде у Јордану, упознао сам се са њиховим обичајима приликом прослављања великог верског празника Бајрама.

Јордан је арапска земља која се налази на Блиском истоку. Мој деда је Јорданац који је студирао и дуго година живео у бившој Југославији, па је ту засновао и породицу, али се убрзо вратио у Јордан. Због тога ни мој отац није познавао обичаје током прославе Бајрама, све док нисмо заједно отишли у посету деди – испоставило се да је то било баш када су припреме за прославу овог великог празника биле у току.

Бајрам је празник који траје четири дана. Приноси се жртва богу, Алаху, у виду овце или козе, коју сам на пијаци лично бирао са дедом. Осећао сам се невероватно, јер је све то било ново и забавно. Обичај је да се месо те овце спреми за ручак целе породице, онолико колико је довољно за све, а остатак меса се дели сиромашним породицама.

Следећег дана празника ишли смо у обилазак остале родбине, у честитање уз речи „Мабрук Бајрам”. Седели смо, пили арапски чај и јели колаче: баклаве са пистаћима, колаче од кокоса, слатког сира и ораха. Воће је било егзотично и за мене необично: мале банане, урме, а најзанимљивији ми је био кактус који сам први пут у животу пробао. Укуси празничне трпезе су били фантазија. Цео ручак је био сервиран на поду, што ме је подсетило на Бадњи дан који прослављам са својим укућанима у Србији. Било ми је баш лепо и пријатно сам се осећао током ове посете.

У многим верама постоје сличности и разлике, али сваку веру треба поштовати, баш као што и ја поштујем веру свог деде.

Лазар Одох-Бекић 5/2

Из пера
наших
ученика...

У постојбини Старих Словена

Када читамо о историји народа, често заборављамо да су људи унутар тих народа и тог времена живели животе као и ми данас. Зато ћу описати дан једног мог вршњака у постојбини Старих Словена у близини Карпата, у давна времена.

Дечак Боромир пробудио се пре свих осталих у кући. Лежао је на сламарици коју је делио са братом, поред њих је била сламарица њихових сестара, а са друге стране собе сламарица његових родитеља. Та просторија је била одвојена преградом од испреплитаног грања од друге просторије у којој је било огњиште и сто за којим су јели. Напољу су први зраци сунца обасјавали поље испред куће. Његов брат Огњен хркао је као успаван змај. Боромир се подигао што је тише могао, молећи се боговима да не пробуди родитеље. Искрао се у другу просторију у кући, узео корпу у којој су јуче цео дан брали шумске јагоде и почео да једе. Чуо је нешто како шкрипи. Пребледео је. Погледао је кроз преграду и предахнуо. Сви су спавали. Тихо се вратио у собу и легао на сламарицу, али није прошло дуго када су се чули први петлови и када су остали укућани почели да устају. Сели су да доручкују, а Боромир је био свестан да ће ускоро бити време за бег. Кад су завршили са доручком, отац је узео кошару са шумским јагодама мислећи да ће успети да се ослади, али унутра није било ничег. Није ни питао већ је пошао од једног до другог детета, гледајући да ли су на кривцу остали неки трагови. Чим је дошао до Боромира, он се укочио гледајући га равно у очи. Неколико напетих тренутака и Боромир није могао више да издржи. Шмугнуо је тако брзо да чак ни очева рука која је кренула да га заустави није то успела. Изашао је из куће и отрчао према шуми. Тамо ће бити безбедан док се отац не смири. „Црнбогу и те јагоде...“, помисли Боромир. Док се отац не смири, Боромир ће смислити неку игру са својим пријатељима и саборцима у несташлуцима – Јарославом, који је уистину био диваљ и снажан као његов божански имењак, и Храстиславом, који је био мудар и сналажљив. Сачекао их је испод једног великог ораха, који је очито био ту од памтивека, где су се иначе окупљали. Сунце је већ видљиво изашло док су Јарослав и Храстислав појавили. Још јуче су извећали да данас играју скривалица. Играли су се и не мислећи на време, јер Сунце је већ било на сред неба кад су се уморили. Боромир је одлучио да оде на пашњак и позове брата. Како се залетео из шуме, није ни приметио да особа која је чувала овце није његов брат него отац, који га је спремно дочекао са шибом у руци, и, по већ познатом рецепту, пребацио је дечака преко колена и почео да га васпитава. У Боромировим очима протекло је дуго времена, али није прошло ни десет минута кад је његов отац престао и рекао: „То да ти се више није поновило, јер и сам знаш да их ускоро неће бити до следеће године. Сад ћу ти послати брата и отићи на реку да пецам, а ви будите ту док не почне да се смркава.“ И отиде. Није прошло дуго и Боромир је узео своју свиралу и почео да свира мелодију о богињи Весни. А и коме би на пролеће свирао него богињи пролећа. Прошло је тако време у срећној мелодији, кад је иза себе чуо да му се неко придружио у свирању. Наравно, то је био његов брат Огњен. Кад је дошао, они су узели

лукове које су направили од прUTOва тужне врбе, затегнули струном од коре дрвета и почели да гађају један трешњин плод на врху високог дрвета. Знали су они и сами да га не могу погодити сем ако се Стрибог не смилује и усмери им стреле. Овце ионако нису чували они него један овчар, а они су били ту само да пазе ако пас заспи. По очевим речима, почели су да се враћају кући предвече, али пазећи да их не ухвати мрак. Кад су стигли кући пријатно су се изненадили рибљом чорбом – поседали су око огњишта. Чим су завршили вечеру, жељно су ишчекивали оца који је почео да приповеда приче о алама и змајевитим јунацима, о боговима и чудовиштима. Кад је завршио, сви су били поспани и уморни.

По завршетку приче, сви су отишли на спавање, а Боромир је заспао размишљајући шта сутра може да ради.

Тодор Тривић 6/4

Божихна ноћ

Била је БОЖИЋНА ноћ и све је било спремно за велику забаву. Деца су узбуђено ишчекивала поноћ, док су одрасли спремали све што је потребно за јело.

У том тренутку, необична светлост осветлила је цео кућни праг. Сви су се окренули ка светлости и баш кад су се упитали одакле она долази, угледали су необичног госта. Био је то мали, плавичасти ванземаљац, који се појавио ниоткуда.

„Добро вече, људи“, поздравио нас је ванземаљац. „Дошао сам из свемира да вам пожелим срећан БОЖИЋ!“ Сви су се зачудили и питали га одакле долази и шта жели. „Ја сам из свемира Зипо и дошао сам да вам помогнем да ово БОЖИЋНО вече буде незаборавно“, рекао је ванземаљац. „Уколико ме примите у свој дом, показаћу вам неке ствари које нисте никада видели.“

Деца су се радовала и позвала ванземаљца да уђе у кућу, док су одрасли били мало уплашени и јако опрезни. Међутим, након што су се боље упознали, сви су схватили да је ванземаљац добар „човек“ и позвали су га да седне за трпезу и да се придружи БОЖИЋНОЈ забави.

Ванземаљац је одушевио све присутне својим чаробним триковима и необичним справицама. Деца су се смејала и радовала, док су одрасли били одушевљени његовим знањем и способношћу да их забави.

Када је дошло време за поклоне, ванземаљац је извадио необичну кутију из својих џепова и почео да их дели деци. Биле су то најнеобичније играчке које су икада видели –

игралке које су се саме покретале и које су биле способне да говоре. Деца се никада нису више одушевила играчкама.

А када је БОЖИЋНА ноћ прошла, ванземаљац се опростио од свих и рекао да мора да оде, јер га чека још много путовања по свемиру. Иако су се сви разочарали због његовог брзог одласка, захвалили су му се на незаборавном БОЖИЋУ који су провели заједно. Ванземаљац им је рекао да увек могу да га позову када год желе да се забаве и да се радују новим стварима. И тако, ванземаљац је нестао у свемиру, остављајући иза себе много успомена и незаборавне тренутке.

Сви су се радовали новој години која је пред њима и надали се да ће се ускоро опет срести са својим новим пријатељем из свемира Зипо. Његова посета је доказала да је БОЖИЋ заиста чаробан и посебан празник, јер нам омогућава да свуда где се налазимо ширимо поруке мира, љубави и пријатељства – чак и у другим галаксијама!

Јања Вучић 6/1

Празнична прича

6...5...4...3...2...1...Срећна Нова година... Ништа се не чује. Лагано хухтање и цврчак. Нешто их је зграбило. Нису били добри ове године? Али нешто их је свеједно зграбило. И раздвојило. Заглављени су у апсолутној тами. Свеж ваздух допире одозго. Тишина. Нико се не миче. Не само да је тамно, него је и магла. Одозго почиње да се спушта извор светлости. Не знају шта је ствар која сија. А и не сија јако. Толико само да им озари лица. Једно од деце полако и опрезно прилази светлу. Додирује га... И НЕСТАЈЕ.

Пробудила сам се ујутру мало раније него обично. „Хи, хи, хи”, огледам се у огледалу, у новој белој хаљини, са рајфом у руци. Стрчавам низ степенице, саплићем се о праг и улазим у кухињу. „Данас фарбамо јаја, данас фарбамо јаја! Моја ће да буду најлепша!” Гледам у сестру која ми се кревели. „Бар је лепша него твоја. Мама, мама, стави ми шљокице у косу! Јел' си купила цтикере? Мама, Хелена ми се исплазила. Мама, кад почињемо? А мама, одговори ми. Могу ја да бојим розе јаје? А ма-.” „Хелена, смири сестру.” „Видиш да си досадна. 'Ајде, хоћеш да се играмо луткама док не почнемо?” „Не, хоћу сад да почнемо.” „Није спремно.” „Онда хоћу платцелин.” „Каже се пластелин.” „А ти си измислила, па знаш?” „Знам боље него ти.” „Добро, нисам знала. Ајде сад платцелин.”

Гледајући саму себе, плаче ми се. Делом зато што не могу да се играм као раније. А делом зато што сам говорила платцелин и правила гримасе сваког јутра пред огледалом.

„То је превише налепница, Миа.” „Мора моје јаје да буде најлепше.” „Узми друго, па прави на њему. Не можеш све на једно да ставиш.” „Е, баш могу! Ти се то само плашиш

јер знаш да ће моје јаје црцкати твоје.” „Има још розих јаја, не мораш да ставиш све налепнице на једно.” „То су моји цтикери. Мама их је купила за мене.” „У реду, ради шта хоћеш, али јаја могу да пукну и ако ставиш превише стикера.” „Блеее”, плазим јој се.

Крцкала бих се цео дан. Кад ми розе јаје пукне, плачем. А кад победим, смејем се и трчим око стола. И онда остане гомила јаја која, наравно, нећу да једем, јер су наводно љигава.

„Мама, што ме будиш овако рано?” „Положајник си, мораш да идеш да палиш бадњак.” „Могу за пет минута?” „Не, устани, мораш да се спремиш и да идеш.” „Али нећууу...”

Ехх, и даље ме мучи да устајем рано. Али сад није један дан у години, сад је СВАКИ дан у години. И не будим се да идем да палим бадњак и једем тарту. Ехх, обавезе.

„Колико варница, толико парица...” „Тетка, нисам доручковао, јеси ли направила нешто лепо за мене?” „Јесам, тако смо се договорили. Има пита са сиром сад, за доручак, и после ручка колачи.” „Хе,хе, само немој да кажеш течи, он ће све да поједе.” „Нећу, а немој ни ти никоме да кажеш, тајне се чувају.”

Пффф, нисам умео да чувам тајне. Али то је све била шала. На крају сви једу „моје” колаче. А мој брат је увек добијао парицу. Никад није било фер (бар сам ја тако тврдио).

„Није фер. Ја сам опет добио само траву и камење.” „То је здравље, биљка, а то што зовеш камен је пасуљ, такође биљка.” „Пасуљ је храна, не биљка. Мислим да би било боље да једном добијеш памет, а не парицу.” „Знам више него ти, тако да Ћ-У-Т-И.” „Дечаџи, не свађајте се на Божић, свађаћете се целе године.” „У реду, бако.” „Нема везе, свађаћемо се сутра.”

Увек сам хтела да славим Ноћ вештица, али не слави се у Србији. Уместо тога, заглављена сам на слави. Ништа посебно, као и свака друга. Маторџи седе, пуше и трачаре. Остали одрасли исто: седе, једу и причају. А деца? Зависи. Мала деца, на пример, јурџају свуда окол...

„Марко, 'ајде да се играмо полиџије и лопова. Ја сам полиџија.” „Не може, ја сам.” „Увек си ти, мој је ред!” „Девојџице не могу да буду полиџија. Полиџија има пиштоље и туку се!” „Па!” „Па, девојџице не могу да се туку!” „Да, могу!” „Не, не могу!” „Могу, угришћу те ако ми не верујеш!” „То није... АааАаУуУуууу! Мама, Сара ме је ујела!” „Саро, лепо се понашајте у гостима.”

...А велика деца, ако уопште дођу, зуре у телефоне и чекају да се заврши. И сипају им вино уз жито. Кад смо били мали, сипали су нам сок од купина или вишњи.

„Мама, јел' данас онај дан кад се умивам са цветом и црвеним јајетом?“ ...„А данас?“ „Мама, јел' данас дан кад се умивамо са цветом?“ „Ана, погоди шта? Данас је дан кад се умиваш са божуром и чуваркућ...“ „Јеј!“

Није ништа посебно, а ипак ми је био омиљени празник. Хајдучки састанак, Бурђевдан, нарочито занимљив празник. Био је, кад су били и хајдуци. Сад и није нешто.

„Живео, живео, и срећан нам био! ЖИВЕООО!“

Дуго сам мислио да је мој рођендан празник. Такође сам мислио да је фламинго прелив за салату, па можда и није чудно. Некако и јесте. Славимо га, дружимо се, добијам поклоне... мада нема ту нешто пуно да се слави.

„Шта си пожелео?“ „Па, пожелео сам...“ „Немој да му кажеш, неће се остварити.“ „Јел' можемо опет фудбал, овог пута да будем са тобом у екипи.“ „Машо, можеш опет да нам поставиш голове?“ „А јел' знаш шта си добио од мене?“ „Ја сам ти купио пиџаму и три чоколаде...“

И тако даље, и тако даље. Пола дана се све спрема, другу половину су ти ту гости, а ја се знојим са другарима играјући фудбал. Сад, ако славим, позовем пет до седам другова и онда пустимо неку музику. Сви су на телефонима, трачаре и оговарају, а коме досади узме па се бије са свима редом. И то ми је нека журка.

„Шта ћемо да јој купимо?“ „Ја сам јој направила честитку, а ти купи цвеће и нешто лепо.“ „Шта лепо?“

„Шта мама воли? Чоколаду, минђуше, шминку, хаљину, парфем... Ти то боље знаш. На балету смо учили нешто што могу да јој отплешем.“ „И да научиш неку песмицу уз то, биће супер. Видимо се, сад лепо се проведе на часу данас.“ „Хоћу, видимо се.“

Највише сам волела да плешем и певам. Сваке године научим нову песмицу о мамама. Отпевам је уз плес мојој мами за 8. МАРТ – ДАН ЖЕНА. Онда би јој тата дао поклон, у ком је моја честитка, и цвеће. Више то не радимо. Требало би.

„Јааао, преслатка си, бебо моја маала.“ „Волим те највише на свету, мама. Чак до сијалице.“

„Извини...“

Сви су се вратили на оно место „нигде”. Нико не проговара. А није као да им се баш прича након гледања успомена. Светло се полако гасило. У тренутку кад је тотално нестало, сви су се вратили у стварност. Гледали су у ватромет изнад својих глава. Кад се завршио, одахнули су и почели да се смеју. Легли су на траву и гледали звезде. Шапатам су изговорили „Срећна Нова година.”

Уна Васиљевић 7/3

Наша реч интервју: Професор историје Владимир Церовац

Драги наши читаоци, празнични број нашег часописа требало би, између осталог, да нас подсети зашто прослављамо празнике и колико су нам они важни. О овој теми разговарали смо са Владимиром Церовцем, професором историје у нашој школи. У разговору са њим сазнали смо каква је веза између историје и обележавања празника, колико су они битни за очување националног идентитета једног народа, које важне празничне поруке можемо послати једни другима и још много занимљивости. Уживајте читајући интервју који смо припремили за вас!

Наша реч: Зимски период је сваке године уједно и празнични. На шта Вас празници асоцирају и каква осећања буде у Вама?

Владимир: *Празници ме углавном асоцирају на породицу и детињство, а слична осећања и буде у мени, пре свих мир, спокој и радост. Некако ме увек врате у нека срећнија времена када сам у свом животу имао више радости и игре, а мање брига и одговорности.*

Наша реч: Шта, по Вашем мишљењу, чини праву празничну атмосферу?

Владимир: *Права празнична атмосфера подразумева боравак у кући са својом породицом, у неком лежернијем издању, без много обавеза и свакодневног стреса.*

Наша реч: Негујете ли традицију прослављања празника у својој породици? Колико Вам такве прославе значе?

Владимир: *Трудим се да негујем празничну традицију, нарочито прославе Божића, Васкрса, крсне славе и Нове године. Обележавање ових празника ми значи много јер сви они у мени буде пријатне емоције, а такође желим да таква осећања пренесем и својим укућанима. То су посебне прилике када могу да се евоцирају разне успомене из живота и када се негује и развија блискост са другим члановима породице.*

Наша реч: Да ли обележавање прослава и празника има везе са предметом који предајате? Објасните нам каква је веза између празника и историје.

Владимир: *Свакако да има везе јер је историја наука која проучава прошлост људског друштва, тако да истраживање порекла празника, нарочито хришћанских, јесте нешто што спада у домен проучавања историје као науке. Ипак, постоји једна наука која се, између осталог, бави и проучавањем народних обичаја и празника. Она се зове етнологија, и много је више упућена на истраживање те тематике него сама историја.*

Наша реч: Прослављање крсних слава је веома раширено у нашем окружењу. Колико је то важно за очување културе, традиције и националног идентитета једног народа?

Владимир: *Сматрам да је обележавање и прослављање крсне славе јако важан и леп обичај у нашем народу. То је, уз неке изузетке, и обележје српског народа по чему се он препознаје и разликује у односу на друге народе. Управо је због тога слава важна за очување националног идентитета јер се, нажалост, кроз историју показало да смо народ који је склон асимилацији. Као резултат тога, ми данас имамо многе народе у нашем окружењу који су своје национално ткиво увећавали на рачун припадника српског народа.*

Наша реч: Који празник Вам је омиљени и зашто баш њега волите да славите?

Владимир: *Највише волим прославе Божића, зато што је то један радостан празник за који је везано пуно лепих обичаја, попут: сечења и ложења бадњака, посне хране за време божићног поста и Бадње вечери, богате мрсне трпезе на сам Божић, божићне чеснице у којој је скривен динар и друго. Божић је и празник када нико не ради и цела породица је на окупу у кући, што целом празнику даје додатну чар.*

Наше новинарке са професором Владимиром Церовцем

Наша реч: Поделите са нама неку своју анегдоту у вези са празницима која Вам је посебно остала у сећању.

Владимир: *Сваке године на Бадњи дан ишао сам са оцем у шуму да насечемо гране бадњака. Једне године смо тако отишли у шуму, али никако нисмо успевали да нађемо погодан дрво, због чега смо залазили све дубље и дубље. На крају смо пронашли дрво, али смо се успут загубили у шуми. После мало муке и доста огреботина, јер смо се провлачили кроз шибље, успели смо да избијемо на главни пут и спасемо се из невоље. Иако смо били доста уморни, радовало нас је што смо нашли бадњак и успели да се извучемо из неугодне ситуације. Ови одласци са оцем у шуму на Бадњи дан су ми остали у најлепшем сећању и трудићу се да овај леп обичај пренесем и на свог сина.*

Наша реч: Имате ли, за крај, празничну поруку за читаоце нашег часописа?

Владимир: *Поручио бих им да се труде да у животу буду добри људи и чине добра дела, ширећи мир и љубав свуда око себе.*

Интервју припремиле:

Сара Николић 6/4

Анастасија Митић 6/4

Божична **чаролија!**

Православни Божић

Божић је хришћански празник којим се прославља рођење Исуса Христа. Славимо га 7. јануара – увек се везује за датум, а не за дан.

Прослави Божића код православних верника претходе Туциндан и Бадњи дан. Туциндан је дан када се припрема печеница. Бадњи дан је добио има по бадњаку који се дан пред Божић сече и доноси кући. Назив бадњак повезан је са речју „бдети“.

На сам Бадњи дан су укућани рано устајали – жене су правиле божићни ручак, спремале дом и припремале немрсну храну за вечеру. Пошто се на Бадњи дан пости, углавном се јела риба и печен хлеб.

Стари обичај је био да се на дан пре Божића унесу три велика пања која симболизују Свету Тројицу и поставе поред огњишта. Из њихове ватре палиле су се свеће, а често би се у ватру у којој су ти пањеви горели додао део гозбе и пића. Њихова ватра је требало да доноси мир и добро укућанима.

Чесница се сматра изузетно важним обредним колачем. Справљана је од белог брашна, са водом и машћу, без квасца. Месила се првог дана Божића, када прво звоно зазвони у цркви. Сам назив чесница је занимљив и симболичан, као „чест“, „део“, јер се ломила на делове према броју укућана, да би се по тим деловима прорицала срећа.

У мојој породици, последњих неколико година, Божић прослављамо код татине маме. Кад дођемо, прво се мало одморимо, а потом започињемо са божићним обичајима. Најпре мој тата уђе и унесе бадњак, а затим ломимо чесницу. Сваке године неко други извуче новчић који је у чесници, па је једном и на мене дошао ред – била сам веома срећна због тога. Новчић из чеснице симболизује срећу, напредак и успех за онога ко га извуче. Код моје друге баке, мамине маме, обичај је да се испод стола убаца слама, а затим по њој нешто од слаткиша или ствари које волимо, па их одатле узимамо – бака пажљиво припреме баш оно што је нама најдраже.

Божић је мени један од омиљених празника, због дивних и разноврсних обичаја у којима уживам, али због тога што је то породични празник који нас увек подсети колико је важно да увек будемо сложни и на окупу.

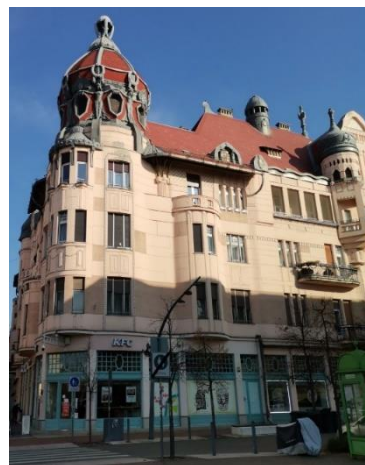
Анастасија Митић 6/4

Божићно путовање

У различитим државама празници се прослављају на различите начине. Тако постоји разлика у прослављању Божића између католичких и православних држава.

У Мађарској, која је католичка држава, Божић се прославља пре Нове године, тачније 24. децембра. У Србији, која је православна држава, Божић се прославља после Нове године, 7. јануара.

Сегедин је град у Мађарској – налази се на обали Тисе, реке која протиче кроз пет држава. У њему се зимска и празнична чаролија спајају и заједно стварају савршену магију.

У центру града, испред катедрале, одржава се празнични вашар – ту се могу наћи сувенири, украси и божићни колачи.

Такође се прави и лавиринт од сламе, који служи да би се деца такмичила у скупљању колача. Црвени, бели и зелени тимови (који симболизују боје мађарске заставе) од по пет чланова такмиче се у потрази за колачима који су сакривени унутар лавиринта. Који тим први сакупи све колаче, побеђује. Деца која чине тимове су понекад и српска, пошто се Сегедин налази близу границе са Србијом (удаљен је од ње само 15 километара). Поред катедрале испред које се одржава божићни вашар налази се и српска православна црква, јер велики део становника Сегедина чине управо Срби.

Већ четири године сваке зиме идем у Сегедин како би уживала у зимској и новогодишњој/божићној атмосфери и препоручила бих свима да га посете, јер је лепо када упознајемо културу и традицију других народа. Мислим да су божићни празници права прилика за то!

Сара Николић 6/4

Овако је говорио Свети Сава...

Будите творци речи, а не само читаоци, помишљајући у себи да који слуша речи и не чини што је заповеђено њима, такав је сличан човеку који гледа лице своје у зрцалу: јер позна се, и отиде, и одмах заборави какав је био.

На свим својим путевима знајте да прави буду путеви ваши и ноге ваше неће се спотицати.

А који је проникнуо у савршени закон слободе, оставши у њему, овај неће бити забораван слушалац, него је творац дела, блажен је тај.

Останите у подвизима ка добру. Ни на десно, ни на лево, него по сили, колико ко има снаге, царским путем теците, сетивши се што јесте.

Да одступи свака сујетна љубав и дар неразуман, а нека се скупе: праведан суд, тачна пажња и мерило правде и тачност истине.

Не устремите се стога у борбе, по својој вољи радећи, него у заједничком мишљењу и умовању.

И нека се не унесе ова зла и проклета реч: „моје“ и „твоје“, „веће“ или „мање“.

А треба и ово расудити: нека се повинује новодошавши ономе који је пре дошао, неписмени писменома, неуки образованоме и млађи старијем.

Кори премудрог, и заволеће те. Укажи премудром на кривицу, и мудрији биће, а поуку праведнику, и наставиће да је прима.

Оних су победни венци који добро трче, који се труде, који се боре, који издрже трудове од борби.

Новогодишњи

украси

(фото-репортажа)

Фото-репортажу припремиле:

Јелена Станковић 5/2

Маша Младеновић 5/4

Анђелка Скорић 5/4

Анастасија Митић 6/4

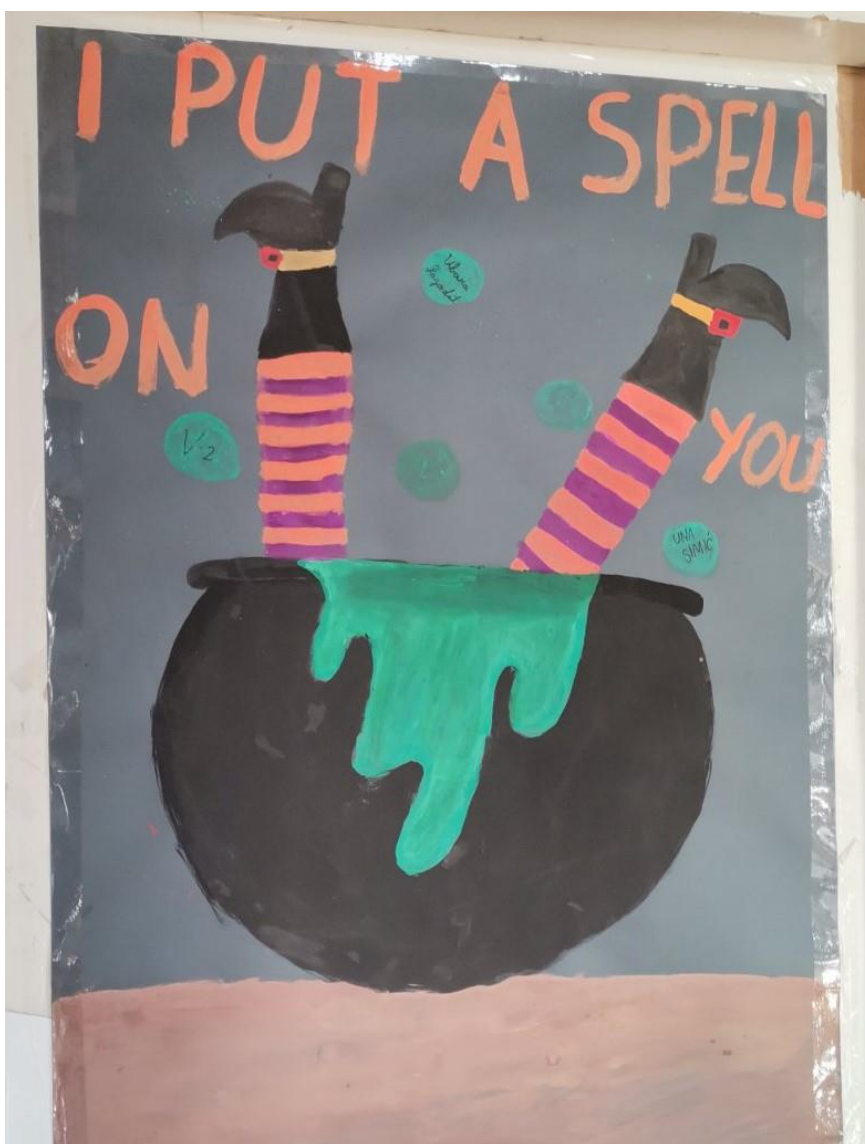

English
corner

Ноћ вештица (Halloween)

Ноћ вештица је католички празник који се не обележава у Србији. Када се помене, већина нас помисли на две ствари – бундеве и костиме. Али шта је заправо Ноћ вештица? Много више од костима и бундева.

Професорке енглеског језика Кристина Мишевић Мраовић и Сандра Бацић су са својим ученицима кроз мини-пројекат „Halloween” показале шта је заправо Ноћ вештица – ево резултата њиховог рада.

Halloween

History of Halloween

Halloween comes from Celts, who lived 2,000 years ago. Originally, it is a Celtic festival of Samhain (pronounced sow-in) They celebrated new year on November 1st and believed the death visited the earth on October 31.

How Do We Celebrate Halloween Today?

The main tradition of Halloween is to dress up in fun costumes such as ghosts, witches, or skeletons but a lot of people dress up in fun costumes like superheroes, movie stars or cartoon characters. Today the traditional colors of Halloween are black and orange. Orange comes from the fall harvest and black represents death.

Ево шта је професорка Сандра Баџић имала да подели са нама о овом празнику и пројекту.

Ноћ вештица је празник који је последњих десет година постао веома популаран и прославља се широм планете. Скоро свака религија има празник сличан овом, само што се прославља другачије и има други датум у верском календару. Због глобализације празника, желели смо да упознамо ђаке са правом причом, легендама и обичајима који су у вези са прославом Ноћи вештица у Сједињеним Америчким Државама и Великој Британији. У договору са наставницама верске наставе и грађанског васпитања, дошле смо на идеју да направимо паралелу између Ноћи вештица и наших празника Покладе и Задушнице. У првом тренутку је деловало да је то немогуће, али успеле смо да уз едукативне и шаљиве видео-записе, приче и мало истраживања на интернету нађемо заједничке карактеристике ових празника, као и разлике међу њима.

У изради пројекта учествовали су ученици секције за енглески језик. Осим израде панона, уређивања учионице, ученици су снимили и кратак филм „How the people celebrate Halloween in the US and in the UK” као крајњи производ пројекта.

Ноћ вештица или ноћ уочи празника свих светих обележава се 31. октобра. Празник датира још из времена Келта, а ирски и шкотски мигранти донели су овај празник у Северну Америку. Захваљујући великом утицају Америке, проширио се и на друге земље света. Верује се да на Ноћ вештица мртви посећују наш свет, свет живих. Отуда и обичај да људи декоришу своја дворишта, куће, облаче костиме – све због тога да управо посетиоци са оног света не би препознали људе и места на којима су некада били. Неке од активности које се практикују на овај дан су и: смицалица или част (trick or treat), резбарење бундева (Jack O’lantern), хватање јабука устима (apple bobbing), причање страшних прича, гледање хорор филмова, облачење костима итд.

Учењем енглеског језика учимо и културу, обичаје, традицију и национална обележја Сједињених Америчких Држава и Велике Британије. Циљ овог пројекта је био објаснити деци како се прославља Ноћ вештица у поменутим државама и шта ми као православци прослављамо и обележавамо – верујем да је тај циљ и испуњен.

Прилог припремила:

Сара Николић 6/4

**ДО СЛЕДЕЋЕГ
ЧИТАЊА,
СРЕЋНИ
ПРАЗНИЦИ!**